

TÉRFOGLALÓ

Ifjúsági közösségi terek Békéscsabán, fiatalok a ligetben

Pillanatképek a megnyitóról

Békéscsabán, ahogy más nagyvárosban is, számos olyan közösségi tér működik, ahol a fiatalok megfordulnak, amit hosszabb-rövidebb ideig használnak. Kifejezetten nyilvános ifjúsági közösségi tér azonban kevés van. Békéscsaba városában 2022. október 3-tól a Liget Ifjúsági Tér tölti be a nyilvános, bárki számára elérhető, igénybe vehető ifjúsági tér szerepét Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése 2022. júniusi határozata alapján. De hogy is jutott el a Széchenyi ligetben lévő Körösök Völgye Látogatóközpont első emeletéig a békéscsabai diákság? Bár a szálak több évtizedre nyúlnak, mi most csak a rendszerváltásig tekintünk vissza.

A helyi társadalom döntéshozóinak, a gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer szereplőinek felelőssége, hogy milyen lesz a következő évek ifjúsági életének keretrendszere. És bár vannak előttünk olyan kezdeményezésekre példák, amelyek ideig óráig vagy hosszú évekig a fiatalokat (egyéneket és közösségeiket) szólították meg 5 vagy 10 évvel ezelőtt, de az utóbbi évek globális kihívásai (Covid-járvány, gazdasági válság, orosz–ukrán háború, klímahelyzet) és a hazai társadalmi változások miatt ma egészen más gazdasági, szakmai környezetben kell reagálni a felmerülő igényekre.

Békéscsaba Megyei Jogú Város Középtávú Ifjúsági Konceptiója és Cselekvési Terve 2016–2020, valamint 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó tervezési dokumentumai, azok előkészítő folyamatai, többek között az Ifjúsági Közösségi Felmérés Békéscsaba, 2020 program is kiemelten foglalkozik az ifjúsági közösségi tér kérdésével.

A békéscsabai ifjúsági munkalogója a 2021–2025 időszakban

IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGI TEREK TÖRTÉNETE

Békéscsaba rendszerváltás utáni meghatározó ifjúsági közösségi helyei voltak a Diáktanya, a Patent Ifjúsági és Diákiroda, a c.ENTER AlternATíva Ifjúsági Műhely, az Új Nemzedék Plusz Kontaktpont Iroda és az Andrássy Úti Társaskör. Ezekben a közösségi terekben talán csak a célcsoport volt közös, a finanszírozás, a szervezeti és módszertani keretek olyan eltéréseket mutatnak, amitől egy ideális világban ezek a terek kiválóan megférnének egymás mellett is, így érve el egy olyan célcsoport-lefedettséget, ami hozzájárulna ahhoz, hogy egy egészséges önismerettel rendelkező, aktív, cselekvő ifjúsági kultúra alakuljon ki a településen, ami pozitív hatással van a helyi társadalomra, további generációkra.

Békéscsaba MJV Önkormányzat Közgyűlése 2022. június 16-án döntött az ifjúsági közösségi tér létrehozásáról. A napi-rendi pontra várakozva a városháza előtt, a nyári szünet első napján

A rendszerváltást követően jött létre a Diáktanya, a Békéscsaba Ifjúsági és Diáktanya Alapítvány 1991. szeptember 2-án nyitotta meg az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodát. Majd Békéscsaba MJV Önkormányzata 2000 decemberében hozta létre a Békéscsaba Diáktanya Közalapítványt, ami működtette tovább a Kinizsi u. 20. szám alatti közművelődési és ifjúsági színteret 2012 novemberéig. A Diáktanya Ifjúsági Információs Tanácsadó Iroda elsődlegesen közművelődési tevékenységet végzett, napi nyitvatartással, de információs és tanácsadó tevékenységével, alacsonyküszöbű szolgáltatóként a kor szükségleteire is reagált.

Az Ifjúsági Ház I. emeletén 1997. október 17-én nyitotta meg az alapító okiratában vállalt ifjúsági tevékenységének és az 1995. december 15-én alakult Békéscsabai Diákönkormányzatnak szakmai háttérrel, közösségi színteret biztosító Patent Ifjúsági és Diákirodát. A kilencvenes években a Patent volt a békéscsabai gyermek- és ifjúsági párbeszédrendszer, az ifjúsági érdekképviselet kiépülésének mozgatórugója. A megnyitása óta az Ifiház különböző méretű helyiségeiben, majd a Csabagyöngye Kulturális Központban 2020-ig helyet kapó közösségi tér elsősorban koordináló, háttérrel biztosító tevékenységet folytatott, kevésbé volt jellemző az alacsonyküszöbű szolgáltatás.

A békéscsabai Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány 2008-ban TÁMOP-os pályázati támogatásból hozta létre Békéscsabán, a Csaba Center 3. emeletén a c. ENTER AlternATíva Ifjúsági Műhelyt, mely elsősorban a drogvenciót szolgálta, a csellengő kamaszok számára kínált alternatívát, hasznos elfoglaltságot, tanácsadást, szükség esetén professzionális segítségnyújtást. A 2009. április 1-jén megnyitott közösségi teret a projektet követően még hazai forrásból pár hónapig külső szakemberek bevonásával működtették, majd 2010. február 2-án végleg bezárt.

A Liget Ifjúsági Tér megnyitóján (balról jobbra): Szarvas Péter, Békéscsaba polgármestere, Patay Olivér, a Békéscsabai Diákönkormányzat tagja és Boros Virág, a Békéscsabai Diákönkormányzat elnöke

Az „Ifjúság.hu” a sikeres nemzedékért projekt keretében az Új Nemzedék Plusz projekt intézményfejlesztési részeként 2013 folyamán minden megyeszékhelyen, valamint Budán és Pesten is megnyílt az országos kiterjedésű Kontaktpont-irodahálózat, mely a módszertani munkán túlmutatóan a kezdeményező, felkereső munkára épített. Békéscsabán a Szent István tér 8. szám alatti iroda a megyei Kontaktpont-irodahálózat részeként elsősorban ifjúsági információs és tanácsadó irodaként, szolgáltató központként működött 2014. február 24. – 2015. december 31. között.

A Liget Ifjúsági Tér megnyitóján (balról jobbra): Such Pál, a Békéscsabai Diákönkormányzat alelnöke, Kovács Ákos, a 2021–2022-es tanév diák-alpolgármestere és Varga Tamás, Békéscsaba ifjúsági ügyekért is felelős alpolgármestere

A Kontaktpont-irodahálózatot 2016-ban az EFOP-os „Komplex ifjúsági fejlesztések – új nemzedék újratöltve” projekt keretében létrejött, szintén országos lefedettségű Közösségi Tér hálózat követte. A békéscsabai ifjúsági tér a legendás, hatásában máig is erős Andrássy Úti Társaskör (ATK) volt, 2016. március 14. – 2020. március 16. között működött (2019 decemberétől bezárásáig már a Csaba Center 3. emeletén).

Az ATK nemcsak ifjúsági közösségi tér volt, hanem több, fiatalokkal foglalkozó civil szervezet befogadóként inkubátorházként is működött. A 600 m²-es, több mint 100 éves épület és hatalmas udvara a pályázat miatt ingyenesen fogadta a város közösségeit, nyújtotta szolgáltatásait. Minden hibájával együtt egyedülálló ifjúsági közösségi térként volt jelen Békéscsabán, működése modellként szolgál a szakemberek, az önkormányzat számára.

Rétegspecifikus ifjúsági térként is tekintünk az extrém sportpályára, ami 2006 óta több hullámvölgyet is megért. A Békéscsaba Vagyonkezelő Zrt., a Békéscsabai Extrém Sport Egyesület és az önkormányzat szoros együttműködése során 2020 júliusától tizennégy év után az elemek átkerültek az egykori „MÁV-pálya” melletti aszfalt borítású területre.

A skate park multifunkciós élettér, melynek megléte és biztonságos használhatósága több szempontból is lényegi kérdés. A pálya egyrészt sportcélokat szolgál, másrészt népszerű ifjúsági közösségi térként is funkcionál. Közel 100 fő amatőr és hobbi BMX-es, gördeszkás, rolleres fiatal használja rendszeresen, emellett találkozási pontként is népszerű a korosztály körében.

Pillanatképek a megnyitóról

Pillanatképek a megnyitóról

Békéscsabán projektektől függetlenül több egyházi ifjúsági közösségi tér is működik, azonban ezeket a helyeket jobbra csak az adott közösség használja, a város számára nem nyitottak, ami nem jelenti azt, hogy elzárkóznának, hiszen számos városi program valósult meg ezekben az önkormányzattal, civil szervezetekkel együttműködésben.

A KIE klub (Kinizsi u. 11.), a Bárka Klub (Deák u. 4.), a T1ÉL Teaház és Ifjúsági Klub (Berényi út 25.), a Magtár Ifjúsági Centrum (Hunyadi tér) mind-mind színesíti a városi közösségi tér hálózatot.

A kocsma, szórakozóhelyek, mint az ifjúsági közösségi élet színterei fontos részét képezik a fiatalok életének. A szabadidő-eltöltés, közösségi szerveződés kitüntetett terepei. Ezek elsődleges funkciója azonban nem az ifjúsági korosztályra épülő szolgáltatások biztosítása.

A Liget Ifjúsági Tér egyik modern közösségi terme

Az elmúlt 30 év tapasztalata megerősíti azt a magyarországi gyakorlatot, hogy a pályázati forrásokból (akár hazai, akár EU-s forrásokról beszélünk) finanszírozott közösségi terek, projektek sajnos nem élik túl a projekt futamidejét. Ez azzal jár, hogy mire szakmailag kiteljesedik egy projekt, egy közösségi tér, részévé válik a településnek, az ifjúsági munkának, mind a szakemberek, mind a fiatalok megismerik, elfogadják, megkedvelik, addigra véget ér a pályázat, és eltűnik a közösségi tér (vagy program).

A Diáktanya és a Patent Diákiroda egykori példája is mutatja, hogy mennyire fontos, elengedhetetlen a biztos, projekteken átívelő háttér. A közösségi terek megléte, elérhetősége, folytonossága önmagában érték, még ha a szakmai, tartalmi működés olykor egyenetlen is. De ez a hullámváz ellensúlyozható a párbeszédrendszer révén. A közösségi tér hiánya már nehezebben megoldható, mint ahogy mi is szembesültünk az Andrassy Úti Társaskör hiányával. Egy markáns, meghatározó tér tűnt el a városból.

IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGI FELMÉRÉS BÉKÉSCSABA, 2020

2020 első felében folyt Békéscsabán az ifjúsági közösségi felmérés. Ennek keretében a közösségi beszélgetések mellett a 2020. március 15. és április 15. közötti időszakban online kérdőíves felmérést végeztünk (a Covid-világjárvány első hazai nagy lezárása kezdetén). A kérdőív egyik fejezete kifejezetten a közösségi terek témájával foglalkozott, azonban mindegyik tartalmazott olyan értelmezési lehetőségeket, amelyek alátámasztják az ifjúsági közösségi tér szükségességét.

*A Liget Ifjúsági Tér színei,
hangulatai (van benne régi,
új, kék, kölcson)*

*A Liget Ifjúsági
Tér logója*

LIGET IFJÚSÁGI TÉR (LIT)

Az ifjúsági közösségek kialakulásának és ápolásának egyik legfontosabb eleme a tér. Szükség van egy olyan közegre, ahol a fiatalok kapcsolatba kerülhetnek egymással, találkozhatnak, közös tevékenységbe kezdhetnek. A jó közösségi tér tulaj-

donságai azonban nehezen megragadhatók, a helyi fiatalság igényeinek felmérése érdekében ezért megkérdeztük, hogy szerintük milyen tulajdonságok a fontosak. A beérkezett válaszok alapján az elvárások nem magasak, a körülmények tekintetében egy tiszta, rendezett, fiatalos és biztonságos környezetre van szükség, ahol lehet enni és inni, jól megközelíthető, és van vezeték nélküli internet-hozzáférés. A soft tényezők közül a legfontosabb a közösség, a barátok jelenléte.

Ezeknek az elvárásoknak maximálisan megfelel a LIT, Békéscsaba szívében (tüdejében), a Széchenyi

A Békéscsabai Diákönkormányzat ülésén

*Inspiráció:
nyári látóúton
a Gyulai Ifjúsági Központban*

*Egy projekttervező
workshop fiatal résztvevői
(és egyben célcsoportja is)*

ligetben található Körösök Völgye Látogatóközpont 1. emeletén, a lombok között színes, hangulatos tér adta lehetőségek aktivizálják a városi ifjúsági munkát. A térben megjelennek a korosztályi kezdeményezések, fiatalok szervezetei, közösségei kapnak helyet programjaikhoz, találkozóikhoz, másrészt a felnőtt segítők, szakemberek hálózati együttműködésének terepe a LIT, mint tér és mint koncepció. Az első három hónap 78 közösségi eseménye közel 1800 résztvevővel azt mutatja, van jogosultsága a helynek.

Békéscsaba városa akkor döntött a közösségi tér létrehozásáról, amikor 2022 nyarán már tombolt az orosz-ukrán háború, az energiaválság, sorra érkeztek a sokkoló hírek arról, hogy melyik település mikortól zárja be intézményeit. Békéscsabán pedig arról szólt a diskurzus, hogy kell egy hely, legyen egy hely a fiataloknak. A legjobbkor.

*Látóúton az Orosházi Diáktanyán, házigazda
az Orosházi Gyermek- és Ifjúsági
Önkormányzat*